Ráérezni a távolságra

Somlai Béla vallja, az edző helyett tanítványai eredményei beszéljenek

Amikor Szilágyi Áron tavaly Londonban mindenkit lekaszabolva a kardvívás olimpiai bajnoka lett, egy csapásra megismerte a világ, az ország, és a Vasas versenyzője bevallottan hitvallásának is tekinti, hogy itthon népszerűsítse a sportágát. Edzője, Somlai Béla inkább megmaradna a háttérben, de egy beszélgetés erejéig arra kértük, lépjen ő is előrébb.

FÁBIK TIBOR

Nem akarok farizeusnak látszani, hogy azt mondjam, hidegen hagy, ha elismerik a munkámat. Így az is jólesett, amikor még ment az olimpia, de már itthon voltam, a csopaki strandon ücsörögtem a feleségemmel, és ismeretlenek odajöttek hozzám gratulálni. Vannak azonban bizonyos dolgok az életben, amik nem foglalkoztatnak, és a nagyközönség, a média előtti megnyilvánulás éppen ilyen. Ha kérdeznek, válaszolok, ám a személyiségemből fakadóan inkább távol tartom magam a szerepléstől. Elég, ha az edző helyett a versenyző eredményei beszélnek, ennél ékesebben úgysem lehet szólni – jelenti ki *Somlai Béla,* miután azzal indítjuk a beszélgetést a Vasas pasaréti centrumában, hogy London óta is alig ismerhette meg őt a nagyközönség. S a szavai után készséggel elhisszük, akkor sem dőlt a kardjába, amikor Az év sportolója-választáson „csak" negyedik lett az edzők között. „Tudomásul vettem, ennyi. Magamban úgy raktam helyre, már az is megtisz-

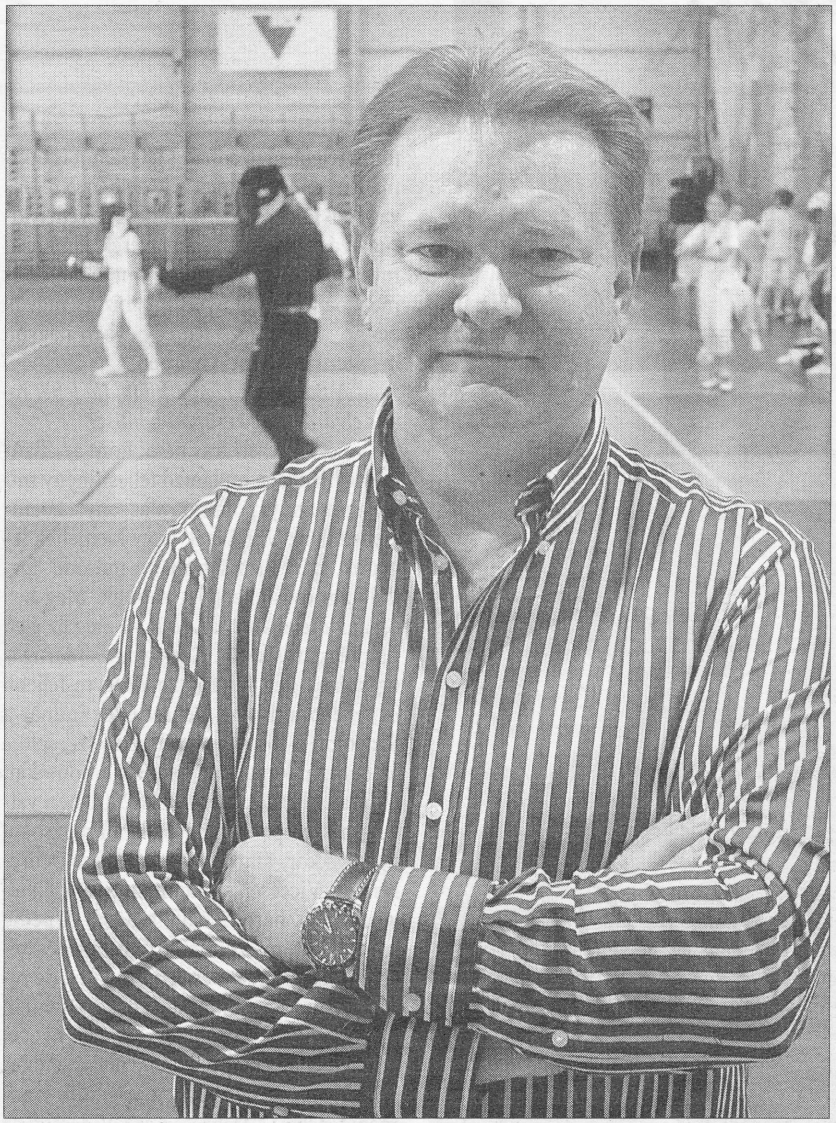

Ritka pillanat. Somlai Béla itt előtérben

FOTÓ: NAGY BÉLA

teltetés, hogy szóba kerültem, és ezúton is gratulálok azoknak, akik előttem végeztek" – mondja.

S hogy honnan indult az olimpiai bajnok *Szilágyi Áron* mestere?

„A legnormálisabb esetben az edző úgy lesz, hogy előtte maga is űzte az adott sportágat. Jómagam is vívtam tízéves koromtól, de beláttam, belőlem hiányzik valami ahhoz, hogy nagy eredményeim legyenek. A mentális résszel volt a probléma nálam, pedig az elején, az akkori körvívásos lebonyolításban a holtversenyekből még sokszor jöttem ki jól. Veszprémi vívóként azonban később egyre gyakrabban éreztem, hogy a fővárosiakkal szemben hátrányban vagyok. A vívás ma sem teljesen objektív sportág, a villanyvívás előtt pedig a zsűri még nagyobb befolyással bírt. 1951-es születésű vagyok, mint *Gedővári Imre* [az 1988-ban olimpiai aranyat szerző kardcsapatunk tagja], és 1970-ben beiratkoztam a TF-re, hogy ha már én nem leszek nagy vívó, talán másokat hozzá tudok segíteni, hogy azzá legyenek. A KSI-ben kezdtem edzősködni, de hamar másodállást vállaltam a Vasasnál, és 1976 óta itt vagyok. Megtetszett az akkor itteni nagyok, *Meszéna Miklós, Kovács Attila, Kovács Tamás, Marót Péter* vívóstílusa" – sorolja a neveket.

A 90-es évek végén aztán ő is tevékeny résztvevője lett egy nagy garnitúra összehozásának. *Ferjancsik Domonkos* még másodikos általános iskolás volt, amikor foglalkozni kezdett vele, az 1998-as La Chaux-de-Fonds-i vb-n pedig az ő vezérletével lett aranyérmes a csapatunk. (Az együttesben még *Boros György, Navarrete József* és újoncként *Nemcsik Zsolt* szerepelt.) A 2000-es, sydneyi olimpia már szomorú történet. A magyar csapat a négy közé jutásért úgy kapott ki az oroszoktól, hogy Ferjancsik és Nemcsik a három ellenfeléből kettőt legyőzött, mindketten néggyel több tust adtak, mint amennyit kaptak, *Köves Csaba* ellenben háromszor vesztett, és mínusz 14-es mutatót produkált…

Ferjancsik egyéniben is ott állt a nagy lehetőség kapujában, és nem a vívótudásán múlt, hogy éppen lemaradt a dobogóról. „Az előző évben derült ki, hogy Domonkos cukorbeteg, és amikor az olimpián bejutott a legjobb négybe, a hosszú várakozási idő alatt orvosi segítség híján nem voltunk felkészülve, hogy mi lenne a teendő. Aztán amikor a döntőbe jutásért vívott, számomra teljesen érthetetlenül reagált helyzetekre. Megváltozott a reakcióideje, nem érzékelte a távolságot. Utóbb meglett a magyarázat. Olyan őrületesen magas volt a cukorszintje, hogy egy kevésbé edzett ember talán bele is halhatott volna, ha ott ugrál a páston…" – halljuk a dermesztő történetet. Utánanézve pedig a krónikákban, azt találjuk, Ferjancsik ilyen állapotban is csak 15-12-re kapott ki a francia *Gourdaintől.*

„Domonkos az a típusú vívó volt, aki addig a pillanatig soha nem hitte el, hogy kikaphat, amíg a zsűri nem intett, hogy lehet menni kezet fogni. Kevés ilyen versenyző van, talán most Áronban vélem felfedezni ezt a tartást, a hallatlan hitet. Enélkül persze nem is lehet komoly eredményt elérni" – szögezi le a mesteredző.

Szilágyi Áron, aki 17 évesen már elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy a magyar csapat 1998 után 2007-ben Szentpéterváron világbajnok lett, *Gerevich György* tanítványa volt a Vasasban. Mestere a pekingi olimpia előtt elhunyt, s a játékok után ő kereste meg Somlai Bélát, hogy vele készülne tovább. „Áron szinte már felnőttként került hozzám, gondolkodásban pedig messze meghaladta a saját korát. Bizonyos mértékben ő is zárkózott típus, mint én. Szerintem abszolút ideális kapcsolat a miénk, mindketten tudjuk, mi a magunk dolga. Amikor kiderült, hogy Londonba nem jut ki a csapat, a felkészülést úgy vezényelhettem le, ahogy akartam. A munkának ez boldog időszaka volt. A nyáron kimentünk a németekhez edzőtáborozni, és sok helyről megkaptam, mekkora marha vagyok. Odamegyünk az egyik legnagyobb ellenfélhez, és majd kiismerik Áront. Nos, lehet, hogy kiismerték, de ő megérezte a németek ritmusát, a távolságukat. Kicsit bátrabbnak, merészebbnek kell lennünk."

Sokszor halljuk, a magyar vívást az vitte előre, hogy a mesterek átadták egymásnak a tapasztalataikat, így generációk épülhettek egymásra. Ám beszélgetésünk alapján ez azért nem feltétlenül állja meg a helyét.

„Kétségkívül akadtak olyan mesterek, akik közlékenyek voltak, és ha látták az érdeklődést, el is magyarázták, mit miért csinálnak. De volt olyan is, aki ha észrevette, hogy figyelik, vigyázott, nehogy bármit is el lehessen lesni tőle. Véleményem szerint azonban ha egy edző nem tök hülye a szakmájához, és nyitott szemmel jár, úgyis azt veszi észre, ami neki tetszik, közel áll a saját stílusához, a gondolkodásához. Ezt aztán megpróbálja beépíteni a maga rendszerébe. S mindig nyitott szemmel kell járni, mert a vívószabályok értelmezését gyakran változtatják a zsűrik. Ennek megfelelően kell alakítani az akciók kivitelezését, hol a láb, hol a kéz kezdeményezésére, hogy éppen mi az új trend" – mondja Somlai Béla, és konkrét példát is említ: „Az athéni olimpia után a két vágás közötti időkülönbséget borzasztó mértékben leszűkítették, kicsit a párbajtőrvívás irányába terelték a kardot. Bizonyos helyzetekben már nálunk is a találat elsőbbsége dönt, és nem az, hogy ki kezdeményezett. Ha védtem, a konvenció szerint jogom van visszavágni, de olykor ezt a rendelkezésre álló idő alatt lehetetlen végrehajtani. Vannak akciók, amelyek így jelentőségüket vesztik, ezeket fel kell ismerni, és ennek szellemében kell oktatni."

Szilágyi Áron londoni aranya sem feledtethette, hogy az olimpiára egyetlen csapatunk sem jutott ki, s ez éppen férfikardban volt a legnagyobb trauma, mert ilyen még nem esett meg. Az idén viszont immár Somlai Béla kezei alatt pallérozódva a megfiatalított együttesünk megnyerte a madridi és a moszkvai Világkupát, Padovában ezüstérmes lett – a londoni kvalifikációs időszakban egyetlen érmet sem szerzett –, Athénban ötödik volt, és a chicagói hetedik helyet is menti, hogy Szilágyi sérülés miatt a végjátékban már nem lépett pástra. „Most a zágrábi Eb előtt az európai ranglista ötödik helyén állunk, az éremhez bravúr kellene, még inkább majd nyáron, a budapesti vb-n. Egyéniben csak Áronnak van esélye, ezt a többieknek is be kell látniuk. De ha a fiúk összeállnak, és nemcsak önmagukért, hanem egymásért is küzdenek, akkor ebből akár még nagyon szép eredmény is kijöhet" – véli Somlai Béla, aki vezetőedzőként is a maga útját járja:

„Nem akarok én senkinek megfelelni, ha magamnak megfelelek, az a legnagyobb dolog. Olyan embereket keresek magam mellé, akik partnerek, másokkal nem foglalkozom. Hitvallásom, hogy az embernek legyen határozott elképzelése, ami persze nem tévút, vigye végig konokul, amit eltervezett, és akkor nem igaz, hogy nem lesz sikeres" – állítja, és a recept nála kétségkívül bevált.